

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO PIANÍSTICO APLICADO Á PEDAGOXÍA I – II

CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015, DO 29 DE OUTUBRO)

CURSO 2024/2025

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN												
DISCIPLINA: <i>IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO APLICADO Á PEDAGOXÍA I-II (1º e 2º Cuadrimestre)</i>												
ESPECIALIDADE	PEDAGOXÍA						ITINERARIO			PEDAGOXÍA XERAL E DA LINGUAXE MUSICAL		
CARÁCTER	OBRIGATORIA ESPECÍFICA						TIPO DE CLASE			COLECTIVA		
DEPARTAMENTO	IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO						XEFA DE DPTO.			PABLO SABIO LADRA		
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR DA DISCIPLINA		TOMÁS SÁNCHEZ SÁNCHEZ	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:		1 hora	
ECTS/CUAD.					3	3			Observacións:			
DOCENTES:	NOME E APELIDOS						EMAIL/TEL/WEB			TITORÍA		
	TOMÁS SÁNCHEZ SÁNCHEZ						tomassanchezxunta@gmail.com			Mércores 12:30 – 13:00 Venres: 10:00 – 10:30		

2. DESCRIPTOR E COMPETENCIAS	
DESCRIPTOR:	A improvisación como medio expresivo: principios xerais para desenvolver a capacidade creativa. Tipos de improvisación: libre e condicionada. Formas e estilos de improvisación. Análise de formas improvisadas. Desenvolvemento progresivo da improvisación a partir de elementos musicais (estruturas harmónico-formais, melódicas, rítmicas, etc.) aplicación da improvisación á práctica do acompañamento.
COÑECEMENTOS PREVIOS:	Os correspondentes ao nivel profesional das materias: harmonía, análise, novas tecnoloxías aplicadas a música, lectura a 1ª vista e transposición, improvisación e acompañamento e piano.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS:	Piano instrumento principal, Piano aplicado, Harmonía, Análise.
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T: 1, 3, 7, 15.
COMPETENCIAS XERAIS:	X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EP: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015.	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Potenciar a creatividade a partir do coñecemento e a práctica de técnicas de improvisación a solo ou en conxunto.	T: 1, 3, 15, X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9.
2. Adestrar a lectura, a memoria e a interpretación comprensiva a través da análise de cada un dos elementos que integran as obras musicais de diferentes estilos.	T: 1, 3, 15, X: 2, 7, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9.
3. Realizar análise harmónica ao teclado de cancións infantís e populares, leccións de solfexo e obras para piano, reducindo a textura polifónica o seu esquema básico.	T: 1, 3 X: 2, 7, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9
4. Improvisar melodías, acompañamentos ou pezas de forma libre ou seguindo pautas establecidas previamente.	T: 1, 3 X: 2, 7, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9
5. Memorizar e desenvolver estruturas harmónicas extraídas de cancións infantís e populares, leccións de ritmo e entoación e obras do repertorio clásico de diferentes estilos.	T: 1, 3 X: 2, 21, 22, 23 EP: 2, 4, 5, 7
6. Desenvolver a capacidade de análise en canto a estruturas harmónicas e formais se refire e comprender a importancia e posibles aplicacións prácticas no seu desenvolvemento musical.	T: 1, 3, 15 X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9
7. Desenvolver o pensamento consciente mentres se está tocando e a capacidade de cantar á vez.	T: 1, 3, 7, 15 X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9
8. Demostrar os reflexos necesarios para resolver no momento as posibles eventualidades que poidan xurdir durante a interpretación.	T: 1, 3, 7, 15 X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9
9. Valorar a improvisación como unha práctica que desenvolve a creatividade e a imaxinación musical.	T: 1, 3, 7, 15 X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23 EP: 2, 3, 4, 5, 7, 9

4. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN (1º Cuadrimestre)		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
Tema 1	1.1. Clasificación dos acordes tríadas e cuatríadas. Enlaces básicos de acordes. Inversións. 1.2. Patróns rítmicos, melódicos e de acompañamento da música moderna. 1.3. Tonalidades maiores e menores. Principais escalas da música moderna. Círculo de quintas. Graos I-III-IV-V-V7-VI- VII-V do V. 1.4. Cifrado americano. 1.5. Creación e desenvolvemento de motivos sobre acordes. 1.6. Sexta e cuarta cadencial. 1.7. Acorde de sétima dominante. Acordes de sétima maiores e menores. 1.8. Dominantes secundarias. 1.9. Procesos cadenciais. 1.10. Estructuras harmónicas de oito compases. 1.11. Redución harmónica. 1.12. Progresións.	6
Tema 2	2.1. Construción de motivos con notas reais. 2.2. Construción de motivos con notas de paso e floeos. 2.3. Desenrolo de motivos e adaptación ás diferentes estruturas harmónicas por enlace e/ou transporte. 2.4. Células, motivos, semifrases e frases. 2.5. Frases de oito compases. Pregunta - resposta. 2.6. Creación melódica en base as harmonías traballadas	2
Tema 3	3.1. Acompañamento de cancións infantís, cancións populares, leccións de ritmo e entoación e melodías clásicas, tendo en conta os contidos anteriormente tratados. 3.2. Improvisación imitativa e libre en base aos contidos traballados.	6
Tema 4	4.1 Repaso, afianzamento e cuestións que poidan xurdir sobre os contidos traballados	2
TOTAL SESIÓNS:		16 ¹

4. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN (2º Cuadrimestre)		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
Tema 1	1.1. Estructuras harmónicas: Os acordes en inversión. Desenvolvemento por inversión. Enlaces. 1.2. Patróns rítmicos, melódicos e de acompañamento da música clásica. 1.3. Tonalidades maiores e menores. Círculo de quintas. Graos I-II-III-IV-V-V7-VI- VII-V do V. 1.4. Acordes de sexta. Acordes de sétima. 1.5. Cifrado harmónico. 1.6. Redución harmónica. 1.7. Variacións rítmicas, melódicas e na textura. 1.8. Pedal de tónica e de dominante.	6
Tema 2	2.1. Construción do motivo con notas reais, notas de paso, floreos, apoiaturas, anticipacións e retardos. 2.2. Desenrolo de motivos e adaptación ás diferentes estruturas harmónicas por enlace e/ou transporte. 2.3. Melodía eixo. Tipos de floreos, apoiaturas e notas de paso. 2.4. Células, motivos, semifrases e frases. 2.5. Frases de oito compases. Pregunta - resposta. 2.6. A semifrase contrastante: Contraste rítmico, melódico e harmónico. 2.7. Creación melódica en base as harmonías traballadas	2
Tema 3	3.1. Acompañamento a cancións infantís, cancións populares, leccións de solfexo e melodías clásicas, tendo en conta os contidos anteriormente tratados. 3.2. Improvisación imitativa e libre en base aos contidos traballados	2
Tema 4	4.1. Repaso, afianzamento e cuestións que poidan xurdir sobre os contidos traballados	2
TOTAL SESIÓNS:		16²

¹ Ler o punto 8: Observacións, desta programación

² Ler o punto 8: Observacións, desta programación

5. METODOLOXÍA E PLANIFICACIÓN DOCENTE (1º Cuadrimestre)			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias	1	-	1
Práctica na aula	14	-	14
Práctica individual	-	70	70
Actividades complementarias	-	2	2
Titorías individuais e de grupo	-	2	2
Actividades de avaliación: probas e revisión de probas	1		1
TOTAL HORAS:			90

5. METODOLOXÍA E PLANIFICACIÓN DOCENTE (2º Cuadrimestre)			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias	1	-	1
Práctica na aula	14	-	14
Práctica individual	-	70	70
Actividades complementarias	-	2	2
Titorías individuais e de grupo	-	2	2
Actividades de avaliación: probas e revisión de probas	1		1
TOTAL HORAS:			90

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Práctica de aula	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual. Traballo pormenorizado dos contidos propostos, partindo do máis sinxelo ao máis complexo, traballando os aspectos máis técnicos nun primeiro lugar e aplicándoos posteriormente a tarefas máis creativas. As clases terán unha compoñente principal de práctica co instrumento. Planificaranse as actividades de forma que se fomenta a participación simultánea do alumnado, impulsando así o traballo colaborativo na aula.	Todas	60%
Práctica individual	Seguimento do traballo individual fora da aula proposto polo docente, onde se apliquen os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos adecuadamente; así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías; amose coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica; amose autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías; e amose o coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación. Adestramento persoal do alumnado de todas as ferramentas e técnicas da práctica harmónica e da improvisación ao teclado traballadas na aula. Comprenderá 1) análise do material musical sobre o que se traballa nas clases 2) preparación e adestramento dos recursos cognitivos técnicos e interpretativas necesarios para a práctica harmónica, repentización e improvisación	Todas	35%
Portafolios	Diario de clase cos aprendizaxes máis importantes de cada sesión. Reflexión global sobre a materia. Aportacións persoais dende o punto de vista de docente e alumnado. O portafolios deberá contar con índice, paxinación e reflexión persoal de a lo menos 2 páxinas. Comentando as clases impartidas, os contidos máis relevantes e o aprendizaxe persoal sobre a materia.	Todas	5%
<p>Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media.</p> <p>No caso da avaliación continua, se avalía e cualifica cada unha das clases para obter a cualificación final en base ás porcentaxes indicadas tendo en conta avaliación sumativa final e o proceso de aprendizaxe.</p> <p>O tipo de contidos desta materia fai imposible na maioría dos casos a organización deles en sesións illadas e perfectamente delimitadas. A materia, eminentemente práctica, é de carácter tanto acumulativo como continuado e depende en gran medida da particularidade de cada alumnado, pois hai grandes diferenzas en canto a velocidade de aprendizaxe e asimilación dos contidos. Unha vez estudados estes repítense unha e outra vez ao longo de todo o cuadrimestre, non quedando relegados só á sesión onde se introduciu.</p> <p>O repertorio por curso incluírá as pezas ou fragmentos de diferentes estilos necesarios para traballar os contidos propostos</p> <p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN: Cualificarase en función da seguinte escala numérica de 0 a 10, con expresión de un decimal, á que poderá engadirse a súa correspondente cualificación cualitativa (Orde do 21 de novembro de 2016, Artigo 31) 0-4,9: Suspenso 5,0-6,9: Aprobado 7,00-8,9: Notable 9,00-10: Sobresáinte</p> <p>PROCEDEMENTO PARA A MATRÍCULA DE HONRA: A matrícula de honra poderá ser outorgada aos estudantes que obteñan unha cualificación igual ou superior a 9,0. O seu número non poderá exceder do 20% dos estudantes matriculados na materia no correspondente cuadrimestre, agás que o número de estudantes matriculados sexa inferior a 20, nese caso poderá concederse unha soa matrícula de honra. No caso de que varios alumnos e alumnas atópanse nesta circunstancia, poderán realizar unha proba específica como a proposta para a avaliación alternativa obtendo matrícula de honra o alumnado que obteña a cualificación maior na mesma.</p>			

6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
1 Desenvolvemento de 2 estruturas harmónicas.	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente.	T: 1, 3, 15, X: 8, 22, EP 7, 9	15%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a cada unha das 2 melodías dadas.	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías.	T: 1, 3, 15, X: 2, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 4, 5, 7	20%
3. Improvisar unha frase sobre cada un dos 2 motivos dados.	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica.	T: 1, 3, 15, X: 2, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 4, 5, 7	20%
4. Improvisación sobre 2 pezas, fragmentos e/ou melodías concretas de diferentes estilos aportados polo docente, tendo en conta os aspectos formais, melódicos, rítmicos e/ou harmónicos das mesmas.	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T: 1, 3, 7, 15, X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9	40%
5. Portafolios	Reflexión global sobre a materia. Aportacións persoais dende o punto de vista de docente e alumnado. O portafolios deberá contar con índice, paxinación e reflexión persoal de a lo menos 2 páxinas. Comentando as clases impartidas, os contidos máis relevantes e o aprendizaxe persoal sobre a materia. Deberán comentarse nunha páxina 3 recursos bibliográficos novos relacionados coa materia.	Todas	5%
Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media.			
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*PERDA AVALIACIÓN CONTINUA)			
*(Alumnado que superen as 4 faltas por cuadrimestre, establecidas no centro, aprobadas en consello escolar)			
1 Desenvolvemento de 2 estruturas harmónicas.	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente.	T: 1, 3, 15, X: 8, 22, EP 7, 9	15%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a cada unha das 2 melodías dadas.	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías.	T: 1, 3, 15, X: 2, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 4, 5, 7	20%
3. Improvisar unha frase sobre cada un dos 2 motivos dados.	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica.	T: 1, 3, 15, X: 2, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 4, 5, 7	20%
4. Improvisación sobre 2 pezas, fragmentos e/ou melodías concretas de diferentes estilos aportados polo docente, tendo en conta os aspectos formais, melódicos, rítmicos e/ou harmónicos das mesmas.	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T: 1, 3, 7, 15, X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9	40%
5. Portafolios	Reflexión global sobre a materia. Aportacións persoais dende o punto de vista de docente e alumnado. O portafolios deberá contar con índice, paxinación e reflexión persoal de a lo menos 2 páxinas. Comentando as clases impartidas, os contidos máis relevantes e o aprendizaxe persoal sobre a materia. Deberán comentarse nunha páxina 3 recursos bibliográficos novos relacionados coa materia.	Todas	5%
Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media.			

6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (Xuño-Xullo)			
1 Desenvolvemento de 2 estruturas harmónicas.	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente.	T: 1, 3, 15, X: 8, 22, EP 7, 9	15%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a cada unha das 2 melodías dadas.	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías.	T: 1, 3, 15, X: 2, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 4, 5, 7	20%
3. Improvisar unha frase sobre cada un dos 2 motivos dados.	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica.	T: 1, 3, 15, X: 2, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 4, 5, 7	20%
4. Improvisación sobre 2 pezas, fragmentos e/ou melodías concretas de diferentes estilos aportados polo docente, tendo en conta os aspectos formais, melódicos, rítmicos e/ou harmónicos das mesmas.	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T: 1, 3, 7, 15, X: 2, 7, 8, 17, 21, 22, 23, EP 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9	40%
5. Portafolios	Reflexión global sobre a materia. Aportacións persoais dende o punto de vista de docente e alumnado. O portafolios deberá contar con índice, paxinación e reflexión persoal de a lo menos 2 páxinas. Comentando as clases impartidas, os contidos máis relevantes e o aprendizaxe persoal sobre a materia. Deberán comentarse nunha páxina 3 recursos bibliográficos novos relacionados coa materia.	Todas	5%
Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media.			

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS	
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>Deberanse cumprir as disposicións viventes no marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social.</p> <p>Asimesmo terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.</p>	<p>Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.</p>
<p>Como medida ordinaria de atención á diversidade, o profesorado pode adaptar os materiais empregados para traballar os contidos dentro da aula e mesmo a secuenciación de contidos, acelerándoa ou ralentizándoa puntualmente para adaptala ó ritmo de aprendizaxe do alumnado.</p> <p>Considérase medida ordinaria posto que a fin de curso se terían impartido todos os contidos contemplados dentro do tempo contemplado na programación.</p> <p>Por outra banda, e como medida extraordinaria, poderían adaptarse os contidos, previo informe do equipo de orientación específico da consellería, respectando sempre o esencial dos obxectivos fixados para cada curso.</p>	<p>No caso do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e para garantir os devanditos principios de igualdade de oportunidades, de non discriminación e de compensación de desvantaxes, as probas de avaliación ás que este alumnado se presente ó longo do curso serán adaptadas en tempo e forma, sempre e cando esta necesidade estea recoñecida oficialmente e seguindo as especificacións marcadas polo equipo de orientación específico da consellería en cada caso.</p>

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

- Aebersold Jazz, J. (1967/1994) Como improvisar y tocar Jazz (6ª ed.). Spanish Edition.
- Ansins Arbó, Miguel (2004) Teoría y práctica del bajo cifrado, en su realización al piano. Madrid: Real Musical.
- Bach, J. S. por García Vázquez, J.R. (2010) 22 pequeños preludios. Análisis y metodología de trabajo. Madrid: Enclave Creativa
- Bach, J. S. por García Vázquez, J. R. (2008) 15 invenciones a dos voces. Análisis y metodología de trabajo. Madrid: Enclave Creativa.
- Bernaud, A. y Desportes, I (2003) Manual práctico para el reconocimiento de los estilos desde Bach a Ravel. Madrid: Real Musical
- Cortada, M. L. (2003) Teoría y práctica del bajo continuo. Barcelona: DINSIC Publicaciones Musicals, S.L.
- Coker, J. (1964) Improvisando en Jazz. Buenos Aires: EDITORIAL VICTOR LERU
- Ferrer, Ferran (2001) Acompaña y disfruta. Valencia: Impromptu Editores, S. L.
- Lorenzo de Reizábal, A., Olabarrieta Zaro, J. (2010) Improvisación: De la teoría a la práctica. Barcelona: Editorial Boileau.
- Levine, M. (2003). EL libro del Jazz Piano. EEUU: Sher Music Co.
- Molina, E.(1990). Improvisación al piano. Volúmen 1. Ejercicios fundamentales. Madrid: Real Musical (reeditado por Enclave Creativa.
- Molina, E. (1994). Improvisación al piano. Voúmen 2. Desarrollo de estruturas armónicas. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa)
- Molina, E. (1994). Improvisación al piano. Volúmen 3. Estructures melódicas. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa)
- Molina, E.; Molina C..(2006) Burgmüller. 25 estudios fáciles para piano. Op 100. Análisis y metodología de trabajo. Madrid: Enclave Creativa
- Molina, E; Cisneros, J; Doña, I; Rodriguez, J.(2007). Improvisación y acompañamiento. Voúmen 1. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L
- Molina, E; Cisneros, J; Doña, I; Rodriguez, J.(2007). Improvisación y acompañamiento. Voúmen 2. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L
- Oltra, M. (2003). Ejercicios de acompañamiento. Barcelona. Ed. Boileau.
- Real Book I-II
- Toch, E. (2001). La melodía. Barcelona: Idea Books.
- Toch, E.(2001). Elementos constitutivos de la música. Barcelona: Idea Books

9. OBSERVACIÓNS

Dado que o numero de semanas non coincide co número de sesións adaptárase cada curso segundo o número e colocación dos festivos e as diversas actividades do centro modificando se fora necesario no propio curso o número de sesións asignadas a cada tema; en ningún caso se incluírán temas deste curso no seguinte.